

ลักษณะการกำกับดูแลกิจการที่มีผลต่อคุณภาพ การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

นันทนา งามตามพงศ์

นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ดร.ศิริลักษณ์ สุทรชัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี

คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วันที่ได้รับต้นฉบับบทความ : 19 พฤศจิกายน 2566

วันที่แก้ไขปรับปรุงบทความ : 22 กุมภาพันธ์ 2567

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 6 มีนาคม 2567

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility: CSR) และความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการกำกับดูแลกิจการ (Corporate Governance: CG) และคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 ถึง 2562 ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR ในประเทศไทยยังอยู่ในระดับน้อย ทำให้เกิดข้อกังวลเรื่องความน่าเชื่อถือของข้อมูล CSR ที่เปิดเผย ส่วนผลของความสัมพันธ์กับ CG พบว่า ขนาดและความถี่ในการประชุมของคณะกรรมการบริษัทส่งผลเชิงบวกต่อคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR ในขณะที่คณะกรรมการชุดย่อยทั้งคณะกรรมการตรวจสอบและคณะกรรมการ CSR ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ ผลการวิจัยนี้สะท้อนบทบาทที่สำคัญของคณะกรรมการบริษัทต่อคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR และคณะกรรมการชุดย่อยควรได้รับการผลักดันให้มีบทบาทมากขึ้น โดยเฉพาะคณะกรรมการ CSR ซึ่งเป็นคณะกรรมการที่รับผิดชอบโดยตรง และหน่วยงานกำกับดูแลสามารถมีบทบาทในการผลักดัน นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังเป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้เสียโดยเฉพาะนักลงทุนที่สามารถพิจารณาลักษณะ CG ในเรื่องขนาดและจำนวนครั้งในการประชุมของคณะกรรมการบริษัทเป็นแนวทางในการประเมินคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR ของบริษัทเป็นเบื้องต้นก่อนใช้ข้อมูล CSR ประกอบการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ

คำสำคัญ: การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม การกำกับดูแลกิจการ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย คุณภาพการเปิดเผยข้อมูล คณะกรรมการบริษัท

An Impact of Corporate Governance Characteristics on the Quality of Corporate Social Responsibility Disclosure Among Thai Companies Listed in The Stock Exchange of Thailand

Nantana Ngamtampong

*DBA Candidate in the Doctoral of Business Administration Program,
Khon Kaen Business School, Khon Kaen University*

Received: November 19, 2023

Revised: February 22, 2024

Accepted: March 6, 2024

Dr.Siriluck Sutthachai

*Assistant Professor in Accounting Department,
Khon Kaen Business School, Khon Kaen University*

ABSTRACT

The research aims to assess the quality of corporate social responsibility (CSR) disclosure and its association with corporate governance (CG) characteristics within Thai firms listed on the stock exchange of Thailand. Data spanned the period from 2015 to 2019. The findings underscore a concerning trend of low-quality CSR disclosure, prompting questions about the reliability of such information from Thai listed firms. Notably, the results of the regression analysis demonstrate a significant positive association between board size and the frequency of board meetings with the quality of CSR disclosure. In contrast, sub-committees, encompassing both audit and CSR committees, did not exhibit significant relationships with disclosure quality. This suggests that while the board of directors plays a pivotal role in enhancing CSR disclosure quality among Thai listed firms, sub-committees are less likely to contribute to this aspect. Consequently, for Thai regulators seeking to bolster CSR disclosure quality, emphasis should be placed on reinforcing the role of sub-committees, particularly the CSR committee, given its evident central responsibility in this domain. As an implication for stakeholders, especially investors, the research findings can serve as a guide for evaluating CSR disclosure quality, advocating for an initial focus on a firm's board of directors before making economic decisions based on CSR information.

Keywords: CSR disclosure, Corporate Governance, Thai Firms Listed in the Stock Exchange of Thailand
Quality of Disclosure, Board of Director

บทนำ

การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility: CSR) (ในบทความวิจัยนี้เรียกว่า การเปิดเผยข้อมูล CSR) ถือเป็นเครื่องมือที่บริษัทใช้ในการสื่อสารกับผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมในการดำเนินธุรกิจที่กระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้บริษัทมีความชอบธรรมในการดำเนินธุรกิจ (Campbell, 2004) บริษัทจึงรายงานข้อมูล CSR ในปริมาณที่เพิ่มขึ้น (Loh, Deegan, & Inglis, 2015; Moerman & van Der Laan, 2005; Tilling & Tilt, 2010) และมีประเภทข้อมูลที่หลากหลาย อย่างไรก็ตาม ประเภทและปริมาณของข้อมูลที่เปิดเผยมีความแตกต่างกันตามแรงจูงใจของแต่ละบริษัท โดยทฤษฎีความชอบธรรม (Legitimacy Theory) และทฤษฎีการส่งสัญญาณ (Signaling Theory) ได้อธิบายไว้ว่า แรงจูงใจเกิดจาก 1) บริษัทใช้การเปิดเผยข้อมูล CSR เป็นกลยุทธ์เบี่ยงเบนความสนใจของผู้มีส่วนได้เสียและส่งผลให้เกิดความชอบธรรมในการดำเนินธุรกิจ ในขณะที่การปฏิบัติงานจริงไม่สอดคล้องกับข้อมูลที่เปิดเผย (Management Control Purpose) (Luo, 2019; Cho & Patten, 2007; Braam et al., 2016; Bradford et al., 2017) หรือ 2) บริษัทใช้เป็นเครื่องมือในการให้ข้อมูลเพื่อแสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจจริง ๆ ของบริษัท และถือเป็นการส่งสัญญาณให้ผู้มีส่วนได้เสียทราบว่า บริษัทมีความแตกต่างจากบริษัทอื่น ๆ (Accountability Purpose) (Deegan, 2002; Loh et al., 2015; Khan et al., 2020) ซึ่งแรงจูงใจตามข้อ 1) ถือเป็นแรงจูงใจที่นำกังวลสำหรับนักลงทุน เนื่องจากข้อมูล CSR สามารถทำให้นักลงทุนเข้าใจผิดและเกิดการตัดสินใจลงทุนที่ผิดพลาดได้

การกำกับดูแลกิจการ (Corporate Governance: CG) มีบทบาทในการลดข้อกังวลข้างต้น เพราะเป็นกลไกในการตรวจสอบและป้องกันให้ผู้บริหารเปิดเผยข้อมูล CSR อย่างโปร่งใสและถูกต้องตามผลการปฏิบัติงานจริง งานวิจัยในอดีตมีการศึกษาบทบาท CG ต่อการเปิดเผยข้อมูล CSR แต่เป็นในเชิงปริมาณ (Extent of Disclosure) (Cucari, Esposito De Falco, & Orlando, 2018; Fallah & Mojarad, 2018; Fahad & Rahman, 2020; Fatma & Chouaibi, 2021; Khan, Muttakin, & Siddiqui, 2013; Samaha, Khelif, & Hussainey, 2015) ซึ่งปริมาณข้อมูล CSR ที่เปิดเผยมากยังไม่ได้สะท้อนผลการดำเนินงานด้าน CSR ที่แท้จริงของบริษัท เพราะผู้บริหารมีแรงจูงใจที่จะใช้ข้อมูล CSR เพื่อสร้างความชอบธรรมในการดำเนินงานในสังคมเท่านั้น (Luo, 2019; Cho & Patten, 2007; Braam et al., 2016; Bradford et al. 2017) ทำให้นักวิจัยเรื่องนี้ยังไม่ยืนยันว่า CG เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้ข้อมูล CSR น่าเชื่อถือ และทำให้อ้างอิงเรื่อง Management Control Purpose ยังคงมีอยู่

งานวิจัยอีกจำนวนหนึ่ง (Ahmed Haji, 2013; Clarkson, Richardson, & Vasvari, 2008; Yekini, Adelopo, Andrikopoulos, & Yekini, 2015; Adel et al., 2019; Ananzeh, 2022; Baalouch, Ayadi, & Hussainey, 2019; Adnan, Hay, & Staden, 2018; Rupley, Brown, & Marshall, 2012) จึงศึกษา CG กับคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูล (Quality of Disclosure) โดยเชื่อว่า บริษัทที่มีผลการปฏิบัติงาน CSR จริงจะมีคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR ที่ดี การศึกษาบทบาท CG จึงทำให้แน่ใจได้ว่า CG ช่วยลดข้อกังวลกรณี Management Control Purpose ได้

ดังนั้นงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูล CSR และความสัมพันธ์ระหว่าง CG และคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR และศึกษาในบริบทประเทศไทยที่มีสภาพแวดล้อมที่แตกต่างจากประเทศอื่น ๆ ทั้งด้านกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับ และด้านโครงสร้างการถือหุ้นของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (Stock Exchange of Thailand: SET) ที่มีจำนวนบริษัทแบบครอบครัวมากกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนบริษัททั้งหมด (SET,

2023) นอกจากนี้ จากการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยในประเทศไทย ยังไม่พบงานวิจัยที่ทำการศึกษารื่องนี้อย่างชัดเจน งานวิจัยส่วนใหญ่ (Issarawornrawanich & Wuttichindanon, 2019; Wuttichindanon, 2017; Chongruksut, 2015; Suttipun, 2021) ศึกษา CG กับปริมาณการเปิดเผยข้อมูล CSR และผู้วิจัยได้เพิ่มคณะกรรมการ CSR เป็นลักษณะหนึ่งของ CG ในการศึกษา เพราะถึงแม้ว่า คณะกรรมการ CSR ยังไม่ได้เป็นข้อปฏิบัติที่บังคับของคณะกรรมการกำกับดูแลตลาดหลักทรัพย์ (Securities Exchange Commission: SEC) แต่งานวิจัยในต่างประเทศ (Adnan et al., 2018; Adel et al., 2019) ได้พบความสำคัญของคณะกรรมการ CSR ต่อการเปิดเผยข้อมูล CSR การทราบบทบาทของคณะกรรมการชุดนี้ในประเทศไทยจึงมีความน่าสนใจ

การทบทวนวรรณกรรม และสมมติฐานงานวิจัย

คุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR และการกำกับดูแลกิจการ

สังคมในปัจจุบันให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของธุรกิจ การเปิดเผยข้อมูล CSR จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่บริษัทใช้ในการสื่อสารข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อให้เกิดความชอบธรรมในการดำเนินธุรกิจ (van der Laan Smith, Adhikari, & Tondkar, 2005; Deegan, 2002; Campbell, 2004) ทำให้หลายๆ งานวิจัย (Braam et al., 2016; Bradford et al. 2017; Clarkson et al., 2008) เชื่อว่า บริษัทหลายๆ บริษัทไม่ได้มีผลการปฏิบัติงานด้าน CSR เท่ากับข้อมูลที่เปิดเผย (Management Control Purpose) แต่เป็นไปเพื่อประโยชน์คือ เพื่อชดเชยผลการดำเนินงานที่ไม่ดี ทำให้สังคมรับรู้ความตั้งใจดีของบริษัท หรือเพื่อเปลี่ยนแปลงหรือเบี่ยงเบนความคาดหวังของสังคมให้เป็นไปในทิศทางที่บริษัทต้องการ และตามทฤษฎีความชอบธรรมเชื่อว่า ทั้งสองกรณีจะทำให้สังคมยังคงให้ความชอบธรรมกับบริษัทในการดำเนินธุรกิจ ในทางตรงกันข้าม งานวิจัยส่วนหนึ่ง (Deegan, 2002; Loh et al., 2015; Khan et al., 2020) เชื่อว่า บริษัทหลายๆ บริษัทที่มีผลการดำเนินงานด้าน CSR ที่ดี มีแนวโน้มเปิดเผยข้อมูล CSR ตามการปฏิบัติงานจริง ซึ่งทฤษฎีการส่งสัญญาณ (Signaling Theory) อธิบายว่า บริษัทต้องการส่งสัญญาณให้กับผู้มีส่วนได้เสียได้ทราบการปฏิบัติงานด้าน CSR ของบริษัทที่แตกต่างจากบริษัทอื่น เพื่อเพิ่มมูลค่าของบริษัท ในขณะที่ทฤษฎีความชอบธรรม (Legitimacy Theory) เชื่อว่า บริษัทเปิดเผยข้อมูลเพื่อให้สังคมรับรู้ผลการปฏิบัติงานจริงด้าน CSR และมีทัศนคติที่ดีต่อบริษัท (Accountability Purpose)

จากทฤษฎีความชอบธรรมและทฤษฎีการส่งสัญญาณ ทำให้เกิดการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของธุรกิจกับการเปิดเผยข้อมูล CSR และลักษณะของ CG เป็นลักษณะหนึ่งที่มีการศึกษาอย่างมาก เนื่องจาก CG เป็นกลไกกำกับดูแลให้บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลทั้งด้านการเงินและไม่ใช่ทางการเงินอย่างโปร่งใส นั่นคือ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของฝ่ายบริหารทั้งขอบเขตและวิธีการเปิดเผยข้อมูลด้าน CSR (Cormier et al., 2010; Rupley et al., 2012) บริษัทต่างๆ มีพฤติกรรมในการเปิดเผยข้อมูลที่หลากหลายและแตกต่างกันตามแรงกดดันที่เป็นผลมาจาก CG (Haniffa & Cooke, 2005; van der Laan Smith et al., 2005; Khan et al., 2013; Yekini et al., 2015, Fallah & Mojarrad, 2018) โดยงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ของ CG กับปริมาณของข้อมูล CSR ที่เปิดเผย (Extent of Disclosure) เท่านั้น (เช่น Kaymak & Bektas, 2017; Khairreddine, Salhi, Aljabr, & Jarboui, 2020; Cucari et al., 2018; Fatma & Chouaibi, 2021; Fahad & Rahman, 2020) ต่อมาจึงมีการศึกษาการเปิดเผยข้อมูล CSR ใน 2 ด้านคือ ปริมาณการเปิดเผยข้อมูล (Extent of Disclosure) และคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล (Quality of Disclosure)

(Ahmed Haji, 2013; Adnan et al., 2018) โดยปริมาณการเปิดเผยข้อมูล หมายถึง จำนวนของข้อมูลด้าน CSR ที่ทำการเปิดเผย โดยยังไม่ได้พิจารณาเนื้อหาที่ทำการเปิดเผยว่า เนื้อหาเหล่านี้มีความชัดเจนมากน้อยเพียงใด ในขณะที่คุณภาพการเปิดเผยข้อมูล หมายถึง การเปิดเผยข้อมูลที่มีความชัดเจน โดยข้อมูลนั้นแสดงให้เห็นถึงกิจกรรม CSR ของบริษัทที่กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียในสังคมสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจได้ (Arvidsson, 2010; Danastas & Gadenne, 2006) ตามคำนิยามนี้ “ความชัดเจน” ถือเป็นประเด็นที่สำคัญที่ทำให้แตกต่างจากปริมาณการเปิดเผยข้อมูล เพราะบริษัทจะสามารถเปิดเผยข้อมูลที่มี “ความชัดเจน” ได้นั้นบริษัทต้องมีข้อมูลที่เกิดจากการปฏิบัติงานจริง

งานวิจัยส่วนหนึ่งเห็นว่า ข้อมูลที่เปิดเผยมีความชัดเจนหรือมีคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลนั้น พิจารณาจากรูปแบบของข้อมูลที่เปิดเผย เช่น ข้อมูลเชิงพรรณนาในรูปแบบตัวอักษรและตัวเลข (Guthrie, Petty, & Ricceri, 2006) และข้อมูลในรูปแบบกราฟ รูปภาพ หรือตาราง (Chong, Narayan & Ali, 2019) เป็นต้น Man (2017) ได้ทบทวนวรรณกรรมและสรุปว่า วิธีการถ่วงน้ำหนัก (Weighting Approach) เป็นวิธีการวัดคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR ที่แพร่หลาย โดยคะแนนจะสูงเมื่อมีเนื้อหาและรูปแบบของข้อมูลที่หลากหลาย เช่น Guthrie et al. (2006) ให้คะแนน 1 คะแนนสำหรับข้อมูลนโยบายด้าน CSR และข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกิจกรรมด้าน CSR ของบริษัท แต่ให้ 2 คะแนนถ้ามีข้อมูลผลการปฏิบัติงานด้าน CSR ในรูปแบบตัวเลขและ/หรือจำนวนเงินเปิดเผยด้วย เป็นต้น ซึ่งวิธีการวัดดังกล่าวนี้ทำให้บริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูล CSR ในปริมาณที่เท่ากัน จะมีคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลที่แตกต่างกันได้ (Man, 2017) และบริษัทที่มีการปฏิบัติงานจริงจะมีข้อมูลในลักษณะดังกล่าว

จากแนวคิดปริมาณและคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR งานวิจัยบางงานได้ศึกษาเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่าง CG กับคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล เพราะคุณภาพฯ สะท้อนผลการปฏิบัติงานจริงของบริษัทมากกว่า และผลการวิจัยได้ยืนยันบทบาท CG ต่อคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR ทั้งด้านสัดส่วนกรรมการอิสระ (Yekini et al., 2015; Rupley et al., 2012; Adel et al., 2019) จำนวนกรรมการบริษัท (Ahmed Haji, 2013; Ananzeh, 2022) ประเภทของผู้สอบบัญชี (Orazalin & Mahmood, 2018; Ananzeh, 2022) โครงสร้างผู้ถือหุ้นที่แตกต่างกัน (Ahmed Haji, 2013; Orazalin & Mahmood, 2018; Adnan et al., 2018; Ananzeh, 2022; Rupley et al., 2012; Adel et al., 2019) ความหลากหลายของเพศในคณะกรรมการบริษัท (Baalouch et al., 2019; Ananzeh, 2022; Rupley et al., 2012) คณะกรรมการตรวจสอบ (Yekini et al., 2015) จำนวนครั้งการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ (Yekini et al., 2015) คณะกรรมการ CSR (Adnan et al., 2018; Adel et al., 2019) และประธานกรรมการบริษัทเป็นคนเดียวกับประธานกรรมการบริหาร (Ananzeh, 2022)

ในประเทศไทยยังไม่พบงานวิจัยที่มีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง CG กับคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR แต่พบการศึกษาด้านปริมาณข้อมูล CSR เช่น งานวิจัยของ Issarawornrawanich and Wuttichindanon (2019) Wuttichindanon (2017) Chongruksut (2015) และ Suttipun (2021) การศึกษาในเรื่องนี้ จึงมีความน่าสนใจและความสัมพันธ์ระหว่าง CG กับคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR ในประเทศไทยคาดหวังได้ ดังนี้

ขนาดของคณะกรรมการบริษัท (Board Size) ถ้าจำนวนกรรมการบริษัทมากแสดงว่า มีความรู้ความสามารถที่หลากหลายทำให้สามารถตรวจสอบคุณภาพของข้อมูล CSR ดังนั้นคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลย่อมดี (Ahmed Haji, 2013; Ananzeh, 2022) ในทางตรงกันข้าม ความรู้ที่หลากหลายทำให้เกิดความขัดแย้งในความคิดเห็นและเป็นผลให้ไม่สามารถหาข้อสรุปในการตรวจสอบคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลได้ (Adel et al., 2019) ในกรณีนี้จำนวนกรรมการบริษัทน้อย

ให้ผลในเชิงบวกต่อคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลมากกว่า (Yekini et al., 2015) แต่จำนวนที่น้อยทำให้มีความใกล้ชิดสนิทสนมกันและไม่เห็นความสำคัญของ CSR ต่อการดำเนินงานของบริษัทย่อมทำให้คุณภาพของการเปิดเผยข้อมูลลดลงได้

ในประเทศไทย พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนกำหนดให้มีจำนวนกรรมการบริษัทอย่างน้อย 5 คน ในขณะที่แนวทางปฏิบัติที่ดี (เสนอโดยหน่วยงานระหว่างประเทศ) แนะนำให้มีจำนวน 9–15 คน (SEC, 2004) อย่างไรก็ตาม จากการสำรวจข้อมูลบริษัทจดทะเบียนจำนวน 331 บริษัทโดย SET ในปี พ.ศ. 2566 พบว่า ประมาณร้อยละ 55 เป็นธุรกิจครอบครัว (SET, 2023) ทำให้มีความเป็นไปได้สูงที่คณะกรรมการบริษัทส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกันและมีจำนวนกรรมการน้อย เพื่อให้การบริหารจัดการธุรกิจอยู่ในขอบเขตที่ครอบครัวต้องการ ดังนั้นคณะกรรมการบริษัทมีแนวโน้มจะไม่ตรวจสอบคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR อย่างเต็มที่ ในขณะที่ถ้าบริษัทมีจำนวนกรรมการมากจะทำให้มีการถ่วงดุลอำนาจกับกรรมการบริษัทที่ใกล้ชิดกันและทำให้คุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR ดีขึ้นได้ ดังนั้นงานวิจัยนี้กำหนดสมมติฐานการวิจัยดังนี้

H1: ขนาดของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR

ความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัท (Board Independence) กรรมการที่มีความเป็นอิสระจะให้ความสำคัญกับกิจกรรม CSR และกำกับดูแลพฤติกรรมกรรมการตัดสินใจเพื่อประโยชน์ส่วนตนของผู้บริหาร โดยเฉพาะการตัดสินใจที่ไม่มีความรับผิดชอบต่อสังคม ดังนั้นกรรมการอิสระมีผลต่อคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลที่ดี (Rupley et al., 2012) ส่วนของประเทศไทย SEC ออกประกาศและกำหนดให้บริษัทมีกรรมการอิสระอย่างน้อย 3 คน และสัดส่วนของคณะกรรมการอิสระควรมีไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของจำนวนกรรมการบริษัททั้งหมด (SEC, 2004) เพื่อให้แน่ใจว่า กรรมการอิสระสามารถถ่วงดุลอำนาจกับกรรมการบริษัทท่านอื่น ๆ ได้ และมีบทบาทในคณะกรรมการชุดย่อยต่าง ๆ ที่สำคัญ เช่น คณะกรรมการตรวจสอบและคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน เป็นต้น ดังนั้นในประเทศไทย SEC คาดหวังให้กรรมการอิสระมีบทบาทสำคัญในเรื่องความโปร่งใสของการเปิดเผยข้อมูลทั้งทางการเงินและไม่ใช้ทางการเงิน งานวิจัยนี้กำหนดสมมติฐานการวิจัยดังนี้

H2: สัดส่วนของจำนวนกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR

ความถี่ในการประชุมคณะกรรมการบริษัท (Frequency of Board Meeting) บ่งบอกถึงประสิทธิผลของการดำเนินงานของคณะกรรมการบริษัทที่นำไปสู่การควบคุมและตรวจสอบการตัดสินใจของผู้บริหาร เพื่อให้แน่ใจว่ามีการบริหารงานตามนโยบายที่กำหนด (Dalla Via & Perego, 2018) ดังนั้นจำนวนการประชุมต่อปี จึงมีแนวโน้มที่จะมีความสัมพันธ์เชิงบวกที่มีนัยสำคัญกับคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR (Yekini et al., 2015; Yusoff, Jamal, & Darus, 2016) และในประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัดได้กำหนดให้คณะกรรมการบริษัทมีการประชุมอย่างน้อย 3 เดือนต่อครั้ง อย่างไรก็ตาม จากการที่บริษัทจดทะเบียนใน SET ส่วนหนึ่งมีลักษณะเป็นธุรกิจครอบครัว (SET, 2023) ความถี่ในการประชุม จึงเป็นตัวกระตุ้นในการทำงานของคณะกรรมการบริษัททั้งที่เป็นอิสระและไม่เป็นอิสระให้ทำหน้าที่อย่างเต็มที่ ดังนั้นงานวิจัยนี้กำหนดสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

H3: ความถี่ในการประชุมของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR

ระดับการกำกับดูแลกิจการ (CG Score) เป็นการประเมินและกำหนดระดับคะแนน CG ของแต่ละบริษัทโดยหน่วยงานอิสระในแต่ละประเทศ เช่น Horwath ประเมิน CG ของบริษัทในประเทศออสเตรเลียและออกรายงาน WHK Horwath Corporate Governance Report (Chan, Watson, & Woodliff, 2014) เป็นต้น ส่วนของประเทศไทย SEC ได้มีแนวทางการใช้คะแนน CG ในการกระตุ้นบริษัทจดทะเบียนใน SET ให้พัฒนา โดยสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (Thai Institute of Director) ทำหน้าที่ในการประเมินคะแนนอ้างอิงตามเกณฑ์ OECD และให้ค่าระดับคะแนนตั้งแต่ 0 ถึง 5 คะแนน หากบริษัทใดมีคะแนนที่สูง แสดงว่ามีการกำกับดูแลกิจการที่ดีและจะทำให้มีคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR ที่ดี งานวิจัยของ Kaewhanam, Sutthachai, and Likitwongkajon (2017) ได้มีการศึกษา CG Score นี้กับผลการดำเนินงานของบริษัทไทยและใช้ตัวแปรหุ่นในการทดสอบโดยแบ่งกลุ่มบริษัทที่มีคะแนน CG สูงและกลุ่มที่ไม่ปรากฏคะแนน งานวิจัยนี้ได้ใช้แนวทางเดียวกันและกำหนดสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

H4: ระดับคะแนนการกำกับดูแลกิจการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR

ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee Size) คณะกรรมการตรวจสอบมีหน้าที่หลักในการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของรายงานทางการเงิน (Said, Hj Zainuddin, & Haron, 2009; Coffie, Bedi, & Amidu, 2018) และเมื่อสังคมให้ความสำคัญกับ CSR ในการดำเนินธุรกิจ คณะกรรมการตรวจสอบมีบทบาทต่อการเปิดเผยข้อมูล CSR ด้วย (Madi, shak, & Manaf, 2014; Song & Windram, 2004) จำนวนคณะกรรมการตรวจสอบมากทำให้แน่ใจว่า มีผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและกำกับดูแลผู้บริหารให้เปิดเผยข้อมูล CSR ที่มีคุณภาพ (Li, Mangena, & Pike, 2012) ในประเทศไทย SEC และข้อบังคับของ SET กำหนดให้บริษัทในตลาดหลักทรัพย์ฯ ต้องมีคณะกรรมการตรวจสอบอันประกอบด้วยกรรมการอิสระอย่างน้อย 3 คนเพื่อทำหน้าที่กำกับดูแลการจัดทำรายงานทางการเงิน การควบคุมภายใน การปฏิบัติตามกฎหมายและเกณฑ์ต่าง ๆ รวมทั้งการเปิดเผยข้อมูลที่ไม่ใช่ทางการเงินด้วย (SEC, 2004) ดังนั้นงานวิจัยนี้ได้กำหนดสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

H5: ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR

ประเภทของสำนักงานสอบบัญชี (Big 4) ผู้สอบบัญชีเป็นกลไกการกำกับดูแลที่สำคัญ เนื่องจากมีความเป็นอิสระจากบริษัท และทำหน้าที่แสดงความเห็นต่อคุณภาพของข้อมูลที่เปิดเผยของบริษัทอย่างยุติธรรม Jensen and Meckle (1976) กล่าวว่า ขนาดของสำนักงานสอบบัญชีสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพการสอบบัญชี (Barros, Boubaker, & Hamrouni, 2013) ซึ่งสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่จะมีความน่าเชื่อถือและมีอำนาจต่อรองให้บริษัทที่เป็นลูกค้าปรับปรุงคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจในรายงานประจำปี (Adelopo, 2011) ดังนั้น Big 4 ซึ่งเป็นสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่จะสามารถตรวจสอบและปรับปรุงการเปิดเผยข้อมูล CSR ให้มีคุณภาพที่ดีได้ ทำให้ส่งผลเชิงบวกต่อความชอบธรรมของบริษัท (Zaman, Farooq, Khalid, & Mahmood, 2021; Tarigan, Pramono, Rusmin, & Astami, 2022) และในประเทศไทย บทบาทหน้าที่ของผู้สอบบัญชีมีลักษณะคล้ายคลึงกับในประเทศอื่น ๆ ดังนั้นงานวิจัยนี้กำหนดสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

H6: สำนักงานสอบบัญชี Big 4 มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR

การมีคณะกรรมการด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR Committee) สังคมมีความคาดหวังให้บริษัทที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมมากขึ้นทำให้บริษัทที่ต้องการได้รับการยอมรับตั้งคณะกรรมการด้าน CSR ทำหน้าที่ตัดสินใจประเด็นเกี่ยวกับ CSR และงานวิจัยในต่างประเทศ (Adnan et al., 2018; Adel et al., 2019) พบว่าคณะกรรมการด้าน CSR มีบทบาทอย่างมีนัยสำคัญต่อการเปิดเผยข้อมูล ในประเทศไทย SEC ไม่มีการกำหนดให้บริษัทต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ CSR แต่เป็นความสมัครใจของแต่ละบริษัท ดังนั้นการศึกษบทบาทของคณะกรรมการ CSR ต่อคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลในประเทศไทยจึงมีความน่าสนใจ งานวิจัยนี้ได้กำหนดสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

H7: การมีคณะกรรมการด้าน CSR มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR

นอกจากนี้ งานวิจัยในอดีตยังพบคุณลักษณะอื่น ๆ ของบริษัทที่ส่งผลต่อคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR ในบริษัทที่แตกต่างกัน ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมีตัวแปรควบคุมในการศึกษา ดังนี้

ขนาดของบริษัท (Firm Size) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูล CSR ทั้งในแง่ปริมาณหรือคุณภาพ (Gray, Javad, Power, & Sinclair, 2001; Campbell, Moore, & Shrivs, 2006; Yekini, Adelopo, & Adegbite, 2017; Adel et al., 2019; Ananzeh, 2022) เพราะบริษัทที่มีขนาดใหญ่จะมีทรัพยากรที่สามารถนำมาใช้ในการจัดเตรียมข้อมูลมากกว่าและต้องเผชิญกับแรงกดดันจากผู้มีส่วนได้เสียหลายกลุ่ม (Yekini et al., 2017)

อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการเปิดเผยข้อมูล CSR ทั้งในแง่ปริมาณหรือคุณภาพ (Stanny & Ely, 2008; Clarkson et al., 2008; Yekini et al., 2015; Ananzeh, 2022) เนื่องจากบริษัทที่มีความสามารถในการทำกำไรสูงย่อมต้องการสร้างความแตกต่างและรักษาความแตกต่างไว้ เพื่อให้พนักงานและผู้ถือหุ้นให้ความสนใจกับบริษัทตามแนวคิดของทฤษฎีการส่งสัญญาณ (Yekini et al., 2015; Ananzeh, 2022)

อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (D/E Ratio) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูล CSR ทั้งในแง่ปริมาณหรือคุณภาพ (Cormier, Magnan & Van Velthoven, 2005; Reverte, 2009; Ananzeh, 2022) เนื่องจากบริษัทที่มีความเสี่ยงด้านหนี้สินสูงย่อมมีผู้มีส่วนได้เสียหลายกลุ่มที่ต้องการทราบข้อมูลทางการเงินและไม่ใช่ทางการเงินของบริษัท เพื่อใช้ในการประเมินการดำเนินงานของบริษัท (Ananzeh, 2022)

กลุ่มอุตสาหกรรมอ่อนไหว (Sensitivity Industry) บริษัทที่มีการดำเนินธุรกิจที่ส่งผลทางลบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมมากมีโอกาที่สังคมจะคาดหวังสูงให้แสดงความรับผิดชอบต่อสังคม ดังนั้นบริษัทจะได้รับแรงกดดันจากสังคม และต้องใช้ความพยายามที่จะแสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีความชอบธรรมในการดำเนินธุรกิจ (Moerman & van der Laan, 2005; Cormier & Magnan, 2015) ทำให้บริษัทที่อยู่ในอุตสาหกรรมประเภทนี้มีแนวโน้มเปิดเผยข้อมูล CSR ที่มีคุณภาพสูง

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้เลือกกลุ่มตัวอย่างจากบริษัทในกลุ่ม SET100 index และ sSET index เนื่องจากเป็นกลุ่มบริษัทที่มีมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดที่มีอิทธิพลต่อดัชนีราคาตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (Kittiwangchai & Yolrabil, 2020; Parkatt, Pamornmast, & Thavikitikul, 2022) ทำให้ผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มต่าง ๆ ให้ความสนใจแนวทางปฏิบัติด้าน CSR

ของบริษัทมากกว่ากลุ่มบริษัทอื่น ๆ ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างไม่รวมบริษัทที่อยู่ในอุตสาหกรรมการเงินจำนวน 26 บริษัท เนื่องจากมีลักษณะและการดำเนินธุรกิจที่แตกต่างจากอุตสาหกรรมอื่น (Andrikopoulos & Krikiani, 2013) อีกทั้งไม่รวมบริษัทที่ไม่มีข้อมูลหรือไม่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบ ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้จึงมีจำนวน 188 บริษัทและ 766 ตัวอย่าง (188*5 ปี) โดยอยู่ในอุตสาหกรรมเทคโนโลยีมากที่สุด และในอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภคน้อยที่สุด ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 1 และตารางที่ 2

ตารางที่ 1 จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

	จำนวนข้อมูล
จำนวนบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ณ 18 กุมภาพันธ์ 2559	614
หัก จำนวนบริษัทที่ไม่อยู่ใน SET 100 และ sSET Index	(400)
จำนวนบริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมการเงิน	(26)
จำนวนบริษัทที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด	188
จำนวนข้อมูลทั้งหมด (188*5)	940
หัก บริษัทที่ไม่มีรายงานข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อสังคมหรือข้อมูลอื่นๆ	(174)
จำนวนข้อมูลที่ใช้สำหรับการวิจัย	766

ตารางที่ 2 จำนวนบริษัทในแต่ละอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรม	จำนวนบริษัท	%
เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมอาหาร	79	10.31
สินค้าอุปโภคบริโภค	9	1.17
อุตสาหกรรม	89	11.62
เทคโนโลยี	224	29.24
อสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้าง	61	7.96
บริการ	171	22.32
ทรัพยากร	127	16.58
รวมทั้งหมด	766	100

การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยนี้เก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ แบบรายงานประจำปี 56-1 และฐานข้อมูล Eikon และเลือกช่วงระยะเวลาระหว่างปี พ.ศ. 2558–2562 เป็นระยะเวลา 5 ปี เนื่องจากในปี พ.ศ. 2557 SEC ได้ออกข้อกำหนดให้บริษัทใน SET ต้องเปิดเผยข้อมูล CSR ไว้ในแบบรายงานประจำปี 56-1 หรือจัดทำเป็นรายงานแยกต่างหากโดยอ้างอิงตามกรอบการรายงานของ Global Reporting Initiative (GRI) ดังนั้นในปี พ.ศ. 2558 การเปิดเผยข้อมูล CSR ของบริษัทจะมีความเสถียรและเป็นตัวแทนที่ดีในการสะท้อนคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล ในขณะที่ในปี พ.ศ. 2563 เป็นปีที่สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 เริ่มเกิดขึ้น ทำให้การเปิดเผยข้อมูล CSR ของบริษัทมีการเปลี่ยนแปลงจากภาวะปกติที่บริษัทปฏิบัติ การเก็บข้อมูลจึงสิ้นสุดในปี พ.ศ. 2562 และในการเก็บข้อมูลมีรายละเอียดของตัวแปรที่สำคัญ ดังนี้

คุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR (Quality of CSR Disclosure) งานวิจัยนี้ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และวัดคะแนนแบบถ่วงน้ำหนัก (Weighting Approach) เหมือนกับงานวิจัยในอดีตหลาย ๆ งาน (Guthrie et al., 2006; Yekini et al., 2015; Aerts & Cormier, 2009; Kuo & Yi-Ju Chen, 2013) โดยผู้วิจัยได้พัฒนารายการคำสำคัญ (Words List) ที่ใช้ระบุประโยคและประเภทของข้อมูลที่เปิดเผยในรายงานประจำปี และให้นักภาษาศาสตร์มืออาชีพตรวจสอบคำสำคัญและคำจำกัดความทั้งหมด เพื่อให้แน่ใจว่าคำที่ใช้ในการค้นหาเนื้อหา CSR จากเอกสารของกลุ่มตัวอย่าง สามารถเข้าใจได้และครอบคลุมคำทั้งหมดเพื่อระบุเนื้อหาที่ต้องการเก็บข้อมูล

หลังจากนั้น ได้พัฒนาเครื่องมือในการเก็บข้อมูลคือ รายการข้อมูล CSR (Disclosure Items List) ตามกรอบของ GRI ที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล (Chong et al., 2019) และตรวจสอบ Disclosure Items List (รวมทั้ง Words List) โดยทำ Pilot Test จำนวนสองครั้งเพื่อให้แน่ใจว่าคำหลัก ประโยค และธีมที่กำหนดขึ้นสามารถใช้ในการเก็บข้อมูลของบริษัทใน SET ได้ ซึ่งการทดสอบครั้งที่หนึ่งได้เก็บข้อมูลจากรายงานประจำปี 20 ฉบับ และทำการทดสอบเก็บข้อมูลครั้งที่สองจากรายงานประจำปีอีก 20 ฉบับ และปรับแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้เครื่องมือฯ อยู่ในกรอบของการวิเคราะห์เนื้อหาและมีการระบุหัวข้อและรายการ CSR อย่างถูกต้องครบถ้วน ดังนั้น Disclosure Items List มีรายการข้อมูลทั้งหมด 72 รายการซึ่งประกอบด้วย 1) รายการข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมจำนวน 32 รายการ และ 2) รายการข้อมูลด้านสังคมจำนวน 40 รายการ (Disclosure Items List แยกตามกลุ่มข้อมูลและโครงสร้างคะแนนของคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR ได้แสดงรายละเอียดใน Appendix A)

ในส่วนของการให้คะแนน งานวิจัยให้คะแนนคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลตามแนวทางเดียวกับงานวิจัยในอดีต (Guthrie et al., 2006; Aerts & Cormier, 2009; Kuo & Yi-Ju Chen, 2013) ยกเว้นข้อมูลรูปถ่าย รูปภาพ แผนภูมิ หรือตาราง ซึ่งเพิ่มขึ้นตามข้อเสนอแนะของ Chong et al. (2019) ดังนั้นงานวิจัยนี้ให้ค่าคะแนนเป็น (+1) คือ ข้อมูลที่เปิดเผยเป็นข้อมูลเชิงพรรณนาทั่วไป ข้อมูลที่มีค่าคะแนนเป็น (+2) คือ ข้อมูลเชิงพรรณนาและข้อมูลเชิงปริมาณ (ตัวเลขหรือจำนวนเงิน) และข้อมูลที่มีค่าคะแนนมากที่สุด (+3) คือ ข้อมูลทุกประเภทตามที่กำหนดข้างต้น และข้อมูลรูปถ่าย รูปภาพ แผนภูมิ หรือตาราง และหากไม่มีการเปิดเผยข้อมูลจะได้รับคะแนนเป็นศูนย์ ซึ่งตัวอย่างของการเปิดเผยข้อมูล CSR ด้านสังคมของบริษัทที่ได้ 3 คะแนน เป็นดังนี้

“...Coaching Culture นำร่องโดยโค้ช 5 ท่านจาก 5 สายงาน ดังนี้

(รูปภาพของ 5 โค้ช)

จากการเริ่มจัด 5 โปรแกรมดังกล่าวในเดือนสิงหาคม ปี พ.ศ. 2562 พนักงานได้ให้ความสนใจเป็นจำนวนมาก.....ภายใต้แนวคิดที่ว่าหัวหน้าสายงานดังกล่าวเป็นผู้ใกล้ชิด.....

ผลของการจัด Coaching Culture

ตั้งแต่เดือนสิงหาคม-ธันวาคม ปี พ.ศ. 2562 มีโครงการ...จำนวน 21 หลักสูตร มีพนักงาน...จำนวน 550 คน....

สรุปการฝึกอบรมของพนักงาน

รายการ	2560	2561	2562
รวมชั่วโมงการฝึกอบรมของแต่ละปี	10,352	15,474	19,570
จำนวนชั่วโมงฝึกอบรมของระดับจัดการ .../คน/ปี	10.15	14.57	18.55

การประเมินความพึงพอใจของพนักงานหลังการฝึกอบรม

.....โดยในปี พ.ศ. 2562 ได้รับคะแนนความพึงพอใจเฉลี่ยร้อยละ 91.23”

แหล่งที่มา: รายงานประจำปี พ.ศ. 2562 บริษัท ทีโอเอ เพ้นท์ จำกัด (มหาชน) หน้า 164

(หมายเหตุ เนื้อหามีการคัดลอกมาบางส่วนเพื่อให้กระชับและเหมาะสมกับบทความวิจัย และมีการนำเสนอตัวอย่างเพื่อแสดงให้เห็นแนวทางการให้คะแนนของผู้วิจัยเท่านั้น หากต้องการอ่านเนื้อหาที่เปิดเผยทั้งหมดสามารถค้นได้ตามแหล่งที่มาที่อ้างอิง)

จากกรณีตัวอย่างของการเปิดเผยข้อมูลของบริษัท ทีโอเอ เพ้นท์ จำกัด (มหาชน) ข้างต้น หากบริษัทไม่นำเสนอรูปภาพ และไม่มีตารางเปรียบเทียบข้อมูลนั้น บริษัทจะได้คะแนน 2 คะแนน และหากบริษัทไม่มีทั้งรูปภาพ ตารางเปรียบเทียบและข้อมูลตัวเลขในเนื้อหาที่เปิดเผย บริษัทจะได้ 1 คะแนนเท่านั้น

คะแนนรวมของแต่ละบริษัทในแต่ละปีจะถูกนำมาหาค่าดัชนีคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้สูตรการคำนวณ ดังนี้

$$\text{ดัชนีคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล (Quality index)} = \frac{\text{ค่าคะแนนการเปิดเผยข้อมูลที่ได้ของบริษัทในแต่ละปี}}{\text{ค่าคะแนนรวมทั้งหมดของการเปิดเผยข้อมูลที่ควรเป็น}} \times 100$$

ดัชนีคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลจะเป็นค่าร้อยละซึ่งเป็นเกณฑ์ชี้วัดที่เปรียบเทียบกันได้ ทั้งนี้ ค่าคะแนนรวมทั้งหมดสูงสุดของการเปิดเผยข้อมูล CSR ที่ควรเป็นจะเท่ากับ 216 คะแนน (72 ข้อ ๆ ละ 3 คะแนน) และเกณฑ์ที่วัดค่าดัชนีคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม ค่าคะแนนรวมทั้งหมดสูงสุดที่ควรเป็นจะเท่ากับ 96 คะแนน (32 ข้อ ๆ ละ 3 คะแนน) ในขณะที่คะแนนรวมทั้งหมดสูงสุดของการเปิดเผยข้อมูลด้านสังคมที่ควรเป็นจะเท่ากับ 120 คะแนน (40 ข้อ ๆ ละ 3 คะแนน) โดยค่าคะแนนรวมทั้งหมด (ทั้งข้อมูล CSR โดยรวม ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม และข้อมูลด้านสังคม) จะแตกต่างกันตามประเภทอุตสาหกรรม ซึ่งแนวทางการให้คะแนนนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยในอดีต (Guthrie et al., 2006; Aerts & Cormier, 2009; Kuo & Yi-Ju Chen, 2013)

นอกจากนี้ ในงานวิจัยนี้ ผู้เก็บข้อมูลมีจำนวนสองคนเพื่อให้เกิดความเที่ยงและความตรงของข้อมูลที่เก็บได้ โดยผู้เก็บข้อมูลทั้งสองคนได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับโครงสร้างรายการข้อมูลและคำสำคัญที่ใช้ และทดลองเก็บข้อมูลจากรายงานประจำปีของบริษัทเดียวกันเพื่อตรวจสอบว่า ข้อมูลที่เก็บได้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ หลังจากนั้นจึงให้ผู้เก็บข้อมูลทั้งสองท่านเก็บข้อมูลจริง

ลักษณะของการกำกับดูแลกิจการ (Corporate Governance) งานวิจัยนี้จำแนกลักษณะของ CG ออกเป็น 7 คุณลักษณะ ได้แก่ ขนาดของคณะกรรมการบริษัท (BOARD) ความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัท (IND) ความถี่ในการประชุมคณะกรรมการบริษัท (MEETING) ระดับคะแนนการกำกับดูแลกิจการ (CGR) ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบ (AUD) ประเภทของสำนักงานสอบบัญชี (BIG4) และการมีคณะกรรมการด้าน CSR (COM) รายละเอียดของตัวแปร สัญลักษณ์ และการวัดค่าต่าง ๆ แสดงไว้ในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 อธิบายตัวแปรและการวัดค่าตัวแปร

สัญลักษณ์	ตัวแปร	การวัดค่าตัวแปร
ตัวแปรตาม		
CSR	คุณภาพของการเปิดเผยข้อมูล CSR ของบริษัท i ณ ปีที่ t	ดัชนีคะแนนคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูล CSR ของแต่ละบริษัทสำหรับปี (ร้อยละ)
Envi	คุณภาพของการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม ของบริษัท i ณ ปีที่ t	ดัชนีคะแนนคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมของแต่ละบริษัทสำหรับปี (ร้อยละ)
Social	คุณภาพของการเปิดเผยข้อมูลด้านสังคมของบริษัท i ณ ปีที่ t	ดัชนีคะแนนคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูลด้านสังคมของแต่ละบริษัทสำหรับปี (ร้อยละ)
ตัวแปรอิสระ		
BOARD	ขนาดของคณะกรรมการบริษัทของบริษัท i ณ ปีที่ t	จำนวนคณะกรรมการของบริษัททั้งหมดของแต่ละบริษัทสำหรับปี
IND	ความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัทของบริษัท i ณ ปีที่ t	จำนวนกรรมการอิสระ หารด้วย จำนวนกรรมการทั้งหมด ของแต่ละบริษัทสำหรับปี

ตารางที่ 3 อธิบายตัวแปรและการวัดค่าตัวแปร (ต่อ)

สัญลักษณ์	ตัวแปร	การวัดค่าตัวแปร
ตัวแปรอิสระ (ต่อ)		
MEET	ความถี่ในการประชุมคณะกรรมการบริษัทของบริษัท i ณ ปีที่ t	จำนวนครั้งที่มีการประชุมคณะกรรมการบริษัทของแต่ละบริษัทสำหรับปี
CGS	ระดับการกำกับดูแลกิจการของบริษัท i ณ ปีที่ t	บริษัทที่มี CG Score อยู่ในระดับ ดี ดีมาก ยอดเยี่ยมเท่ากับ 1 และบริษัทที่อยู่ในระดับผ่าน และพอใช้ เท่ากับ 0
AUD	ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัท i ณ ปีที่ t	จำนวนคณะกรรมการตรวจสอบทั้งหมดของบริษัทของแต่ละบริษัทสำหรับปี
BIG4	ประเภทของสำนักงานสอบบัญชีของบริษัท i ณ ปีที่ t	บริษัทที่ใช้ Deloitte, Ernst & Young, KPMG และ PWC เท่ากับ 1 และบริษัทที่ไม่ใช่ Big4 เท่ากับ 0
COM	การมีคณะกรรมการด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ของบริษัท i ณ ปีที่ t	บริษัทที่คณะกรรมการ CSR เท่ากับ 1 และถ้าไม่มี เท่ากับ 0
ตัวแปรควบคุม		
ASS	ขนาดบริษัทของบริษัท i ณ ปีที่ t	จำนวนสินทรัพย์รวม ณ วันสิ้นงวดของแต่ละบริษัทสำหรับปี
DE	อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัท i ณ ปีที่ t	หนี้สินรวมหารด้วย ส่วนของผู้ถือหุ้นรวม
ROA	อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมของบริษัท i ณ ปีที่ t	กำไรสุทธิหารด้วย สินทรัพย์รวม
SEN	บริษัทที่จัดอยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมอ่อนไหว (Sensitivity Industry) ณ ปีที่ t	บริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมอ่อนไหว เท่ากับ 1 และถ้าไม่อยู่ เท่ากับ 0

การวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยนี้ใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณตามวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square: OLS) และแปลงค่าข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์โดยใช้ลอการิทึมธรรมชาติสำหรับตัวแปรที่มีการแจกแจงไม่ปกติ ได้แก่ ขนาดของบริษัท (มูลค่าสินทรัพย์รวม: ASS) อัตราผลตอบแทนสินทรัพย์ (ROA) อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (DE) จำนวนครั้งในการประชุม (MEET) จำนวนกรรมการตรวจสอบ (AUD) และดัชนีคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR (CSRDI) และได้ทำการ Winsorization เพื่อจำกัดข้อมูลที่มีค่าผิดปกติที่ Percentile ที่ 5 และ 95 ซึ่งวิธีการนี้เป็นไปในแนวทางเดียวกับ Allen and Sanders (2009) ทำให้ข้อมูลมีการแจกแจงปกติเป็นไปตามข้อสมมติฐานของการใช้สมการถดถอยพหุคูณ OLS นอกจากนี้ ผู้วิจัย

ได้ตรวจสอบปัญหา Multicollinearity โดยใช้วิธีการ Pearson Correlation Matrix เพื่อทดสอบค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ โดยถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไม่เกิน 0.8 หรือ 0.9 แสดงว่า ตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ไม่มีปัญหา Multicollinearity ระหว่างตัวแปร และผู้วิจัยได้คำนวณหาค่า VIF อีกด้วยโดยถ้าค่า VIF ไม่เกิน 10 แสดงว่า ข้อมูลไม่มีความเสี่ยงที่จะมีปัญหา Multicollinearity (Gujarati & Porter, 2009)

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบปัญหา Heteroscedasticity โดยใช้ The Breusch-Pagan Test และผลการทดสอบไม่พบปัญหา Heteroscedasticity และเนื่องจากข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์เป็นข้อมูลในลักษณะ Panel Data ซึ่งประกอบด้วยบริษัทหลากหลายกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีลักษณะเฉพาะของตนเอง อีกทั้งเป็นข้อมูลสำหรับระยะเวลา 5 ปีที่มีเหตุการณ์และสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันในแต่ละช่วงเวลาที่มีผลต่อการวิเคราะห์ได้ ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงทำ Year-Fixed Effect และทำการกำหนดตัวแปรอุตสาหกรรม (SEN) ในสมการ โดยแบ่งเป็นอุตสาหกรรมที่อ่อนไหวต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (Sensitive Industry) และอุตสาหกรรมที่ไม่อ่อนไหวฯ ดังนั้นแบบจำลองที่ใช้ในการวิเคราะห์ เป็นดังนี้

แบบจำลองที่ 1 คุณภาพของการเปิดเผยข้อมูล CSR เป็นตัวแปรตาม

$$CSR_{it} = \beta_0 + \beta_1 BOARD_{it} + \beta_2 IND_{it} + \beta_3 MEET_{it} + \beta_4 CGS_{it} + \beta_5 AUD_{it} + \beta_6 BIG4_{it} + \beta_7 COM_{it} + \beta_8 ASS_{it} + \beta_9 DE_{it} + \beta_{10} ROA_{it} + \beta_{11} SEN_{it} + T_{it} + \varepsilon_{it}$$

แบบจำลองที่ 2 คุณภาพของการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม เป็นตัวแปรตาม

$$Env_{it} = \beta_0 + \beta_1 BOARD_{it} + \beta_2 IND_{it} + \beta_3 MEET_{it} + \beta_4 CGS_{it} + \beta_5 AUD_{it} + \beta_6 BIG4_{it} + \beta_7 COM_{it} + \beta_8 ASS_{it} + \beta_9 DE_{it} + \beta_{10} ROA_{it} + \beta_{11} SEN_{it} + T_{it} + \varepsilon_{it}$$

แบบจำลองที่ 3 คุณภาพของการเปิดเผยข้อมูลด้านสังคม เป็นตัวแปรตาม

$$Social_{it} = \beta_0 + \beta_1 BOARD_{it} + \beta_2 IND_{it} + \beta_3 MEET_{it} + \beta_4 CGS_{it} + \beta_5 AUD_{it} + \beta_6 BIG4_{it} + \beta_7 COM_{it} + \beta_8 ASS_{it} + \beta_9 DE_{it} + \beta_{10} ROA_{it} + \beta_{11} SEN_{it} + T_{it} + \varepsilon_{it}$$

นอกจากนี้ งานวิจัยนี้ยังได้ทำการทดสอบสมการถดถอยพหุคูณเพิ่มเติม โดยการแยกกลุ่มตัวอย่างเป็นสองกลุ่มได้แก่ 1) กลุ่มบริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมที่อ่อนไหวต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม และ 2) กลุ่มบริษัทที่อยู่ในอุตสาหกรรมที่ไม่อ่อนไหวฯ เพื่อให้แน่ใจว่า ผลการวิจัยที่ได้จากการวิเคราะห์ด้วยข้อมูลรวมทั้งหมดมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น โดยหากผลการวิจัยของทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญกับผลการวิจัยโดยรวม แสดงว่า ผลการวิจัยที่ได้สามารถบ่งชี้บทบาทของ CG ในการเปิดเผยข้อมูลเชิงคุณภาพด้าน CSR ได้ในระดับหนึ่ง และงานวิจัยยังได้ทำการทดสอบเพิ่มเติมสำหรับปัญหา Endogeneity ในความสัมพันธ์ที่ศึกษา โดยใช้วิธี Wu-Hausman ในการทดสอบทั้งสามสมการ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ค่า p-value ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทั้งสามสมการ ดังนั้นปัญหาดังกล่าวไม่มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 4-A แสดงข้อมูลลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างซึ่งมีความหลากหลายทั้งในส่วนของขนาดบริษัท จำนวนกรรมการบริษัท จำนวนครั้งของการประชุม และอัตราส่วนทางการเงินต่าง ๆ และตารางที่ 4-B แสดงจำนวนบริษัทที่มีลักษณะแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่มี Big 4 เป็นผู้สอบบัญชี (ร้อยละ 72.40) และมีคะแนน CG อยู่ในระดับดีขึ้นไป (ร้อยละ 83.80) และอยู่ในอุตสาหกรรมที่ไม่อ่อนไหวฯ (ร้อยละ 71.8) รวมถึงไม่มีคณะกรรมการ CSR (ร้อยละ 67.6)

ตารางที่ 4 แสดงข้อมูลลักษณะทั่วไปของบริษัทที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง (Descriptive Statistics)

ตาราง 4-A ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา

	N	Mean	Std. Dev	Max	Min
BOARD (คน)	766	10.74	2.50	19.00	5.00
IND (%)	766	61.54%	16.53	100	11.11
MEET (ครั้ง)	766	8.02	3.53	29.00	1.00
AUD (คน)	766	3.21	0.49	6.00	2.00
Asset (ล้านบาท)	766	63,725	196,061	2,486,960	325,325
ROA (%)	766	6.58	8.04	60.17	-53.37
DE (%)	766	83.88	97.38	1,263.81	0.01

ตาราง 4-B จำนวนบริษัทในแต่ละกลุ่มแยกตามเกณฑ์ต่างๆ

ลักษณะ	ใช่		ไม่ใช่	
	จำนวนบริษัท	ร้อยละ	จำนวนบริษัท	ร้อยละ
กลุ่มอุตสาหกรรมอ่อนไหว (Sensitivity Industry)	216	(28.20%)	550	(71.8%)
มีคณะกรรมการด้าน CSR	248	(32.4%)	518	(67.6%)
ระดับการกำกับดูแลกิจการ (ตั้งแต่ 3 = ดี ถึง 5 = ดีเยี่ยม)	642	(83.8%)	124	(16.2%)
ประเภทของสำนักงานสอบบัญชี (Big4)	568	(74.2%)	198	(25.8%)

คุณภาพของการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 5 แสดงข้อมูลสถิติเชิงพรรณนาของคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR ของบริษัทใน SET ซึ่งการเปิดเผยข้อมูล CSR โดยรวมมีค่าเฉลี่ยน้อย (ร้อยละ 10.89) และดัชนีรวมของคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลมีค่าอยู่ระหว่างร้อยละ 1.39 ถึง 38.97 เมื่อพิจารณาแยกข้อมูลแต่ละด้านพบว่า คุณภาพการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมมีน้อยกว่าด้านสังคม (ร้อยละ 3.60 และ 7.29 ตามลำดับ) คุณภาพการเปิดเผย CSR น้อยในประเทศไทยสอดคล้องกับงานวิจัยในประเทศอื่น ๆ (Ananzeh, 2022; Orazalin & Mahmood, 2018; Baalouch et al., 2019; Yusoff et al., 2016) และแตกต่างจากบางประเทศที่มีคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR ที่สูงกว่า (Adel et al., 2019)

ตารางที่ 5 คุณภาพของการเปิดเผยข้อมูล CSR

ด้าน	ปี	N	Min	Max	Mean	StdDev
CSR	2558	124	1.39	35.90	9.93	6.40
	2559	149	1.39	35.90	10.26	6.39
	2560	164	1.85	35.90	10.73	6.58
	2561	165	2.05	38.46	11.40	7.24
	2562	164	2.05	38.97	11.82	7.56
	รวม 5 ปี	766	1.39	38.97	10.89	6.90
ด้านสิ่งแวดล้อม	2558	124	0.46	22.56	3.13	2.79
	2559	149	0.46	22.56	3.28	2.87
	2560	164	0.46	22.56	3.52	3.13
	2561	165	0.51	22.56	3.84	3.38
	2562	164	0.51	22.56	4.06	3.45
	รวม 5 ปี	766	0.46	22.56	3.60	3.17
ด้านสังคม	2558	124	0.51	23.61	6.80	4.68
	2559	149	0.93	23.61	6.98	4.54
	2560	164	0.93	23.61	7.21	4.54
	2561	165	0.93	24.07	7.56	4.78
	2562	164	1.54	24.07	7.76	5.02
	รวม 5 ปี	766	0.51	24.07	7.29	4.72

หมายเหตุ ดัชนีคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR มีค่าเป็นร้อยละ

เมื่อพิจารณาคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลในแต่ละปีพบว่า คุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อย โดยค่าดัชนีคุณภาพเฉลี่ยของการเปิดเผยข้อมูล CSR เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 9.93 เป็น ร้อยละ 11.81 ในระหว่างปี พ.ศ. 2558 ถึง 2562 และการเพิ่มขึ้นของคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลทั้งด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมก็เป็นเช่นเดียวกัน สอดคล้องกับ แนวโน้มคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR ในประเทศอื่น ๆ (Ananzeh, 2022; Orazalin & Mahmood, 2018; Baalouch et al., 2019; Yusoff et al., 2016) สะท้อนให้เห็นว่า ในทางปฏิบัติ การกระตุ้นให้บริษัทต่าง ๆ มีคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR สูงทำได้ยาก โดย Cho and Patten (2007) ตั้งข้อสังเกตว่า การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการเปิดเผยข้อมูล CSR อย่างมีนัยสำคัญจะเกิดขึ้นเมื่อมีเหตุการณ์ที่มีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อความคาดหวังของสังคม และส่งผลต่อ CSR ของบริษัท แต่หากเป็นเหตุการณ์ทั่วไปหรือไม่มีผลกระทบที่รุนแรง คุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR มีการพัฒนาเล็กน้อยเท่านั้น ดังเช่น กรณี Baalouch et al. (2019) ศึกษาคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR ในช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบในประเทศฝรั่งเศส และพบการเปลี่ยนแปลงของคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลอย่างไม่มีนัยสำคัญ

นอกจากนี้ ค่าดัชนีคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR ที่น้อยทำให้เกิดข้อกังวลว่า บริษัทใน SET มีระดับการปฏิบัติงานด้าน CSR จริงแตกต่างจากปริมาณข้อมูล CSR ที่เปิดเผยหรือไม่ ซึ่งข้อกังวลนี้สามารถลดลงหาก CG มีบทบาทสำคัญต่อคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR เพราะผู้มีส่วนได้เสียจะได้มีแนวทางในการประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูล CSR โดยการพิจารณา CG ของบริษัทก่อนอ่านข้อมูล CSR เพื่อตัดสินใจทางเศรษฐกิจ

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมจะพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลด้านสังคมสูงกว่าข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลจากกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับของประเทศที่กำหนดให้บริษัทต้องเปิดเผยข้อมูลด้านสังคมบางรายการ เช่น กระทรวงแรงงานได้ออกพระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554 ซึ่งกำหนดให้บริษัทต้องเปิดเผยข้อมูลด้านสุขอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน เช่น จำนวนพนักงาน/เจ้าหน้าที่ การปฏิบัติด้านสุขภาพและความปลอดภัยของพนักงานและสถานที่ทำงาน ซึ่งข้อมูลเหล่านี้สอดคล้องกับข้อมูลที่กำหนดไว้ตามกรอบการเปิดเผยข้อมูลของ GRI

ลักษณะการกำกับดูแลกิจการที่มีผลต่อคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR

ตารางที่ 6 แสดงผลค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation Analysis) ระหว่างตัวแปรที่ศึกษาและผลค่า VIF ของตัวแปรทุกตัว โดยผลการวิจัยสนับสนุนว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรไม่ก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity เนื่องจากไม่มีตัวแปรคู่ใดที่มีค่าสหสัมพันธ์เกิน 0.8 (Gujarati & Porter, 2009) และค่า VIF ของตัวแปรทุกตัวมีค่าน้อยกว่า 10 (Gujarati & Porter, 2009) นอกจากนี้ งานวิจัยนี้ได้ตรวจสอบปัญหา Heteroscedasticity โดยผลการทดสอบ Breusch-Pagan Test บ่งชี้ว่าตัวแบบที่ 3 พบปัญหา Heteroscedasticity ที่เกิดจากค่าความแปรปรวนของค่าความคลาดเคลื่อนมีความไม่คงที่และส่งผลต่อผลการวิจัยได้ ดังนั้นงานวิจัยนี้ใช้วิธีค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐานที่มีความแกร่ง (Robust Standard Errors) เพื่อบรรเทาปัญหาดังกล่าว

ตารางที่ 6 ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation Matrix) และค่า VIF

ตัวแปร	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	VIF
(1) CSR	1.000														1.41
(2) Envi	0.766*	1.000													1.41
(3) Social	0.938*	1.000*	1.000												1.41
(4) BOARD	0.193*	0.217*	0.148*	1.000											1.41
(5) IND	0.055	0.088	0.027	0.186*	1.000										1.1
(6) MEET	0.138*	0.07	0.132*	0.218*	0.173*	1.000									1.22
(7) CGS	0.096*	0.108*	0.081	0.067	0.048	0.079	1.000								1.08
(8) AUD	0.039	-0.016	0.038	0.212*	-0.037	0.092	0.04	1.000							1.16
(9) BIG4	0.031	0.123*	-0.017	-0.096*	0.014	-0.034	0.072	-0.149*	1.000						1.08
(10) COM	0.120*	0.154*	0.079	0.213*	0.034	0.235*	0.092	0.157*	0.058	1.000					1.18
(11) SEN	0.156*	0.314*	0.063	0.032	0.168*	0.161*	0.015	-0.044	-0.041	0.118*	1.000				1.07
(12) ASS	0.159*	0.298*	0.065	0.449*	0.210*	0.359*	0.111*	0.022	0.074	0.289*	0.117*	1.000			1.75
(13) DE	-0.088	0.018	-0.117*	0.095*	0.062	0.144*	0.09	0.111*	0.116*	0.055	0.034	0.396*	1.000		1.49
(14) ROA	0.08	0.073	0.074	-0.103*	-0.032	-0.047	-0.057	0.037	0.018	0.009	-0.002	-0.143*	-0.402*	1.000	1.25

หมายเหตุ *** ระดับนัยสำคัญที่ 0.1, ** ระดับนัยสำคัญที่ 0.05, * ระดับนัยสำคัญที่ 0.10

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Regression Analysis: Pooled OLS)

ตัวแปร	ผลการศึกษาหลัก			ผลการศึกษาเพิ่มเติม			
	CSR	Envi	Social	CSR		Envi	
				SEN	Non-SEN	SEN	Non-SEN
Constant	-0.968 [-0.96]	-2.950*** [-3.66]	0.076 [0.07]	-6.584*** [-2.79]	0.858 [0.72]	-3.628** [-2.20]	-2.553*** [-2.75]
BOARD	0.034*** [3.76]	0.030*** [4.22]	0.029*** [3.13]	0.036* [1.94]	0.027** [2.53]	0.050*** [3.64]	0.020** [2.33]
IND	-0.001 [-0.63]	-0.001 [-0.85]	-0.001 [-0.56]	-0.403* [-1.72]	0.108 [0.71]	-0.002 [-1.37]	-0.000 [-0.01]
MEET	0.084* [1.68]	-0.098** [-2.44]	0.141*** [2.85]	0.136 [1.52]	0.070 [1.24]	-0.056 [-0.84]	-0.124*** [-2.72]
CGS	0.083 [1.56]	0.066 [1.53]	0.080 [1.61]	0.170* [1.82]	0.057 [1.00]	0.097 [1.34]	0.053 [1.14]
AUD	0.104 [0.57]	-0.068 [-0.47]	0.062 [0.38]	-0.709* [-1.81]	0.394** [2.21]	-0.538* [-1.90]	0.095 [0.55]
BIG4	0.073 [1.62]	0.138*** [3.85]	0.015 [0.39]	0.053 [0.73]	0.068 [1.49]	0.092 [1.63]	0.144*** [3.57]
COM	0.026 [0.59]	0.027 [0.76]	0.018 [0.38]	0.082 [0.89]	0.044 [0.82]	0.094 [1.30]	0.041 [0.93]
SEN	0.170*** [3.89]	0.321*** [9.21]	0.057 [1.21]				
ASS	0.038** [2.30]	0.078*** [5.85]	0.006 [0.36]	0.049* [1.74]	0.029 [1.53]	0.056** [2.40]	0.075*** [4.78]
ROA	0.394* [1.71]	0.543*** [2.96]	0.281 [1.11]	-0.101*** [-3.21]	-0.043*** [-2.62]	1.066*** [2.99]	0.420** [2.09]
DE	-0.056*** [-3.55]	-0.023* [-1.85]	-0.053*** [-3.81]	2.040*** [3.93]	-0.093 [-0.35]	-0.094*** [-3.95]	0.002 [0.12]
Year fixed effect	ใช่	ใช่	ใช่	ใช่	ใช่	ใช่	ใช่
Prob > F	0.000	0.000	0.000	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000
Observations	766	766	766	216	550	216	550
Adj. R-squared	0.10	0.23	0.05	0.22	0.05	0.28	0.11

หมายเหตุ *** ระดับนัยสำคัญที่ 0.01, ** ระดับนัยสำคัญที่ 0.05, * ระดับนัยสำคัญที่ 0.10

ตารางที่ 7 แสดงผลการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณและพบความมีนัยสำคัญของตัวแปร ดังนี้

ขนาดของคณะกรรมการบริษัท (BOARD) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.01 และเมื่อพิจารณาแยกด้านสิ่งแวดล้อมและด้านสังคมก็พบความสัมพันธ์เชิงบวกเช่นกัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยในอดีต (Ahmed Haji, 2013; Ananze, 2022) ดังนั้นในประเทศไทย จำนวนกรรมการบริษัทที่เพิ่มขึ้นทำให้มีความเชี่ยวชาญที่หลากหลายและมีความคิดเห็นที่แตกต่าง และส่งผลเชิงบวกต่อการเปิดเผยข้อมูล CSR รวมทั้งสนับสนุนว่า คณะกรรมการที่มีขนาดใหญ่มีกระบวนการกำกับดูแลกิจการที่มีประสิทธิภาพมากกว่าคณะกรรมการที่มีขนาดเล็ก (Husted & de Sousa-Filho, 2019)

ความถี่ในการประชุมของคณะกรรมการบริษัท (MEET) มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR ในลักษณะภาพรวม และการเปิดเผยข้อมูลด้านสังคม ในขณะที่มีความสัมพันธ์เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญต่อคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยในประเทศอื่น ๆ (Yekini et al., 2015; Yusoff et al., 2016; Ahmed Haji, 2013) ที่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ ผลการวิจัยสะท้อนว่า ในประเทศไทย คณะกรรมการบริษัทที่มีการประชุมบ่อยครั้งจะมีการตัดสินใจที่แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อประเด็นความรับผิดชอบต่อสังคมที่มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น (Yekini et al., 2017) ทำให้มีการควบคุมและตรวจสอบการบริหารงานของผู้บริหารเพื่อให้แน่ใจว่ามีการบริหารงานตามนโยบายที่กำหนด (Dalla Via & Perego, 2018) รวมถึงการเปิดเผยข้อมูล CSR

ส่วนความสัมพันธ์เชิงลบกับการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมนั้นทำให้เกิดข้อพิจารณาที่น่าสนใจในบริบทประเทศไทย เนื่องจากข้อมูลด้านสังคมส่วนหนึ่งเป็นข้อมูลที่ต้องเปิดเผยตามข้อบังคับของหน่วยงานกำกับดูแลตามที่อธิบายมาก่อนหน้านี้ ในขณะที่ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมเป็นข้อมูลที่เปิดเผยตามความสมัครใจ ดังนั้นผลการวิจัยของความสัมพันธ์ที่แตกต่างกันนั้นสะท้อนให้เห็นว่า การประชุมของกรรมการบริษัทให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลด้านสังคม เพื่อให้แน่ใจว่า บริษัทมีการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และข้อบังคับที่หน่วยงานของรัฐกำหนด (Compliance) ในขณะที่การประชุมบ่อย ๆ ทำให้มีโอกาสสูงที่จะมีการหารือและมีความแตกต่างของความคิดเห็น (โดยเฉพาะเมื่อมีจำนวนกรรมการบริษัทมาก) จนทำให้เกิดความลังเลระหว่างกรรมการบริษัทในการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและนำไปสู่คุณภาพการเปิดเผยข้อมูลที่ลดลงได้ ซึ่งคำอธิบายนี้สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า เมื่อจำนวนกรรมการบริษัทมากทำให้เกิดตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ลำช้าและไม่ได้ผลการตัดสินใจที่ดี เพราะกรรมการมีความคิดเห็นที่หลากหลายทำให้ไม่สามารถหาข้อสรุปได้ (Ahmed Haji, 2013; Ananze, 2022; Keymak & Bektas, 2017) งานวิจัยในอนาคตจะสามารถยืนยันแนวคิดนี้ได้ ต้องเก็บข้อมูลคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมเฉพาะรายการข้อมูลที่น่าสนใจ และหากว่าผลการวิจัยพบความสัมพันธ์เชิงลบทั้งสองด้านแสดงว่า แนวคิดนี้ได้รับการยืนยัน

ผลการวิจัยของทั้งสองตัวแปรแสดงให้เห็นความสำคัญของคณะกรรมการบริษัทต่อคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR ในขณะที่คณะกรรมการตรวจสอบและคณะกรรมการ CSR ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ (ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยของ Adnan et al. (2018) และ Adel et al. (2019)) สะท้อนให้เห็นว่า ในประเทศไทย คณะกรรมการชุดย่อยยังไม่ได้ทำหน้าที่ตามความรับผิดชอบและอำนาจอย่างเต็มที่ ข้อสังเกตนี้สามารถพิจารณาได้ 2 แง่มุมคือ 1) คณะกรรมการชุดย่อยของบริษัทในประเทศไทยยังไม่ได้รับมอบอำนาจอย่างเต็มที่จากคณะกรรมการบริษัทในการกำกับดูแลการทำงานของผู้บริหารในด้าน CSR และ 2) คณะกรรมการชุดย่อยได้รับอำนาจหน้าที่แล้ว แต่ยังไม่มีความสนใจในการใช้อำนาจหน้าที่ดังกล่าวเนื่องจากในตลาดเกิดใหม่ (Emerging markets) คณะกรรมการจากภายนอกไม่เป็นอิสระอย่างแท้จริง (Uddin &

Choudhury, 2008) เพราะได้รับการแต่งตั้งตามสายสัมพันธ์ส่วนตัวกับประธานกรรมการบริหารและคณะกรรมการบริหาร หรือมาจากสมาชิกครอบครัว ทำให้กรรมการอิสระเน้นความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสียน้อยกว่าที่ควรทำ (Khaireddine et al., 2020)

ประเภทของสำนักงานสอบบัญชี (Big 4) พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูล ด้านสิ่งแวดล้อมเท่านั้น (ระดับความเชื่อมั่น 0.05) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยก่อนหน้านี้ (Orazalin & Mahmood, 2018; Ananzeh, 2022) ความสัมพันธ์นี้สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของ Big 4 ในฐานะที่เป็นบริษัทข้ามชาติ จึงทำงานเพื่อตอบสนองความคาดหวังในระดับสากลซึ่งในปัจจุบันมุ่งเน้นเรื่องสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งการทำงานของ Big 4 ทำให้เกิดผลเชิงบวกต่อความชอบธรรมของบริษัทได้ (Zaman et al., 2021; Tarigan et al., 2022)

นอกจากนี้ ตัวแปรควบคุม ได้แก่ บริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมอ่อนไหว (SEN) อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) และขนาดของบริษัท (ASS) มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR ในขณะที่อัตราส่วนหนี้สินต่อทุนมีความสัมพันธ์เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นบริษัทขนาดใหญ่ที่อยู่ในอุตสาหกรรมที่อ่อนไหวด้าน CSR และมีความสามารถในการทำกำไรสูงแต่มีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนต่ำ มีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลด้าน CSR สูง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความชอบธรรม และทฤษฎีการส่งสัญญาณที่อธิบายว่า บริษัทขนาดใหญ่จะได้รับความสนใจจากผู้มีส่วนได้เสียทำให้มีแรงกดดันทางสังคมที่สูงกว่าบริษัทขนาดเล็ก (Yekini et al., 2017; Ho & Wong, 2001; Campbell et al., 2006) และถ้าบริษัทอยู่ในอุตสาหกรรมอ่อนไหวต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมและมีความสามารถในการทำกำไรสูงด้วย จะทำให้มีกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียหลากหลายมากขึ้น ก่อให้เกิดความคาดหวังจากสังคมสูงมากขึ้นกว่าบริษัทกลุ่มอื่น ๆ ดังนั้นคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR ที่ดีถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญต่อความชอบธรรมของบริษัท ในขณะที่บริษัทที่มีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนสูงจะเผชิญกับความเสี่ยงที่สูงกว่าบริษัทอื่น จึงมีแนวโน้มที่จะเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับกลยุทธ์และเน้นเปิดเผยข้อมูลด้านอื่น ๆ ที่เจ้าหน้าที่สนใจมากกว่าการเปิดเผยข้อมูลด้าน CSR (Yekini et al., 2017)

งานวิจัยได้ทำการทดสอบเพิ่มเติมเพื่อยืนยันความสัมพันธ์ของลักษณะ CG กับคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR ซึ่งผลการวิจัย (ตารางที่ 7) มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยกรณีที่เป็นข้อมูลรวม และยืนยันว่า CG มีผลต่อคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR ในกลุ่มบริษัทที่ไม่อ่อนไหวมากกว่ากลุ่มบริษัทที่อ่อนไหว ซึ่งมีความสอดคล้องกับทฤษฎีความชอบธรรมที่ว่า บริษัทในอุตสาหกรรมที่อ่อนไหวย่อมมีแรงผลักดันจากสังคมสูงในการรักษาความชอบธรรมจึงเปิดเผยข้อมูลที่มีคุณภาพ ในขณะที่บริษัทที่อยู่ในอุตสาหกรรมที่ไม่อ่อนไหวมีแรงกดดันจากสังคมน้อยกว่า ดังนั้นกลไกอื่น ๆ ได้แก่ CG จึงมีบทบาทช่วยผลักดันให้บริษัทเปิดเผยข้อมูล CSR ที่มีคุณภาพมากกว่าบริษัทในอุตสาหกรรมที่อ่อนไหว

ข้อสรุป ข้อเสนอแนะและข้อจำกัดในงานวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูล CSR และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะ CG กับคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR ของบริษัทในประเทศไทย ซึ่งผลการวิจัยพบว่า บริษัทที่มีแนวโน้มรายงานข้อมูลด้าน CSR ที่มีคุณภาพเป็นไปตามกรอบการรายงานของสากลเพิ่มขึ้นทุกปีแต่ดัชนีคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR ยังอยู่ในระดับน้อย นอกจากนี้ คณะกรรมการบริษัทมีบทบาทสำคัญมากต่อคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR โดยจำนวนกรรมการบริษัทและจำนวนครั้งในการประชุมมากจะทำให้คุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยให้ข้อสังเกตที่น่าสนใจสองประเด็นคือ 1) จำนวนครั้งการประชุมกรรมการบริษัทที่มีแนวโน้มที่จะไม่ส่งผลดีต่อคุณภาพการเปิดเผย

ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม เนื่องจากข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมมีลักษณะเป็นการเปิดเผยข้อมูลแบบสมัครใจ การประชุมคณะกรรมการบริษัทจำนวนมากทำให้มีการแสดงความคิดเห็นที่หลากหลายและนำไปสู่การหาข้อสรุปสำหรับข้อมูลที่เปิดเผยไม่ได้ และ 2) คณะกรรมการชุดย่อยที่มีการแต่งตั้งขึ้นยังไม่ได้ทำหน้าที่ด้าน CSR อย่างเต็มที่หรือไม่? ซึ่งสามารถเกิดได้จากการที่คณะกรรมการบริษัทยังไม่มอบหมายอำนาจหน้าที่ให้คณะกรรมการชุดย่อยโดยเฉพาะคณะกรรมการ CSR อย่างเต็มที่ หรือได้มอบหมายอำนาจหน้าที่เต็มที่แล้วแต่ด้วยบริบทในประเทศไทยที่มีเรื่องความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดและความเกรงใจทำให้คณะกรรมการชุดย่อยไม่สามารถทำงานได้อย่างเต็มที่ นอกเหนือจากคณะกรรมการบริษัท การใช้บริการ Big 4 ช่วยส่งเสริมให้บริษัทน่าจะมีคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เนื่องจากการเป็นสำนักงานสอบบัญชีข้ามชาติทำให้บริษัทควรต้องให้บริการตามแนวโน้มของโลกซึ่งมีความสนใจในด้านสิ่งแวดล้อมมากกว่าด้านสังคม

ในเชิงทฤษฎี ผลการวิจัยนี้ทำให้มั่นใจว่า CG ในบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ในที่นี้คือจำนวนกรรมการบริษัทและความถี่ในการประชุม) มีบทบาทในการกำกับดูแลคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR ดังนั้นบริษัทที่มีลักษณะดังกล่าวมีแนวโน้มเปิดเผยข้อมูลเพื่อแสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบและจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจจริง ๆ ของบริษัท (Accountability Purpose) และต้องการส่งสัญญาณให้นักลงทุนทราบว่าบริษัทมีความแตกต่างด้าน CSR จากบริษัทอื่น ๆ ตามทฤษฎีความชอบธรรมและทฤษฎีการส่งสัญญาณ ในขณะที่บริษัทที่มีลักษณะตรงกันข้ามยังคงมีข้อสงสัยว่า การเปิดเผยข้อมูลเป็นไปเพื่อ Management Control Purpose หรือไม่

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังเป็นประโยชน์กับผู้มีส่วนได้เสียของบริษัทโดยเฉพาะนักลงทุนที่จะมีแนวทางในการเลือกอ่านข้อมูล CSR ของบริษัท และมีความระมัดระวังในการอ่านข้อมูลมากขึ้นก่อนที่จะใช้ประกอบการตัดสินใจลงทุน และผลการวิจัยยังเป็นการกระตุ้นให้หน่วยงานกำกับดูแลทราบว่า คุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR ในประเทศไทยอยู่ในระดับที่ควรต้องได้รับการพัฒนา และกลไกการสนับสนุนที่ใช้ในปัจจุบันกระตุ้นปริมาณข้อมูลที่เปิดเผย แต่ไม่กระตุ้นคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR ดังนั้นหน่วยงานกำกับดูแลต้องหาแนวทางและวิธีการใหม่ ๆ เพื่อกระตุ้น เช่น การกระตุ้นให้บริษัทต่าง ๆ เห็นความสำคัญและใช้ประโยชน์จากคณะกรรมการ CSR และส่งเสริมให้คณะกรรมการมีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบที่ชัดเจนในองค์กร

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้มีข้อจำกัดที่ควรต้องคำนึงถึงและเป็นข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคตได้ ข้อจำกัดแรกคือ การวัดคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในอดีต (Guthrie et al., 2006; Aerts & Cormier, 2009; Kuo & Yi-Ju Chen, 2013) แต่มีความแตกต่างจากงานวิจัยก่อน ๆ เช่นกัน (Adel et al., 2019; Ahmed Haji, 2013; Ananzeh, 2022) ดังนั้นงานวิจัยในอนาคตสามารถทำการศึกษาเปรียบเทียบวิธีการวัดคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล CSR ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อประเมินว่าวิธีการใดสะท้อนคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลได้มากที่สุด นอกจากนี้ งานวิจัยยังมีข้อจำกัดในเรื่องการให้ค่าคะแนนคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล เนื่องจากตัวบุคคลเป็นผู้ให้คะแนนโดยการอ่าน ดังนั้นความผิดพลาด (Human Errors) และความคิดเห็นส่วนตัวของแต่ละบุคคล (Personal Judgement) จะมีผลต่อการให้คะแนนได้ ซึ่งเป็นข้อจำกัดที่หลีกเลี่ยงยากในงานวิจัยด้านนี้ (Ahmed Haji, 2013; Saleh, Zulkifli, & Muhamad, 2010; Ananzeh, 2022) แต่งานวิจัยนี้ได้ลดข้อจำกัดนี้โดยกำหนดให้บุคคล 2 คนให้ค่าคะแนนกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เพื่อทำให้เกิดการตรวจสอบผลกระทบความคิดเห็นส่วนตัว

ข้อจำกัดที่สามคือ ลักษณะ CG ที่ศึกษาเน้นเฉพาะคณะกรรมการบริษัท แต่ยังไม่ได้พิจารณาลักษณะอื่น ๆ เช่น โครงสร้างความเป็นเจ้าของ เป็นต้น ซึ่งงานวิจัยในอนาคตสามารถทำการศึกษาได้ และข้อจำกัดสุดท้ายได้แก่ ความกังวล

ในเรื่อง Overfitting ของสมการถดถอยพหุคูณ เนื่องจากค่าสัมประสิทธิ์ของค่าคงที่และตัวแปรอิสระบางตัวมีค่าสูงมาก ซึ่งปัญหานี้ทำให้ความสามารถในการ Generalization ของสมการฯ ลดลง ผู้วิจัยได้พยายามทดสอบเพิ่มเติมโดยการแยกกลุ่มตัวอย่างเป็นสองกลุ่มแล้วทำ Regression Analysis ซึ่งผลการวิจัยทำให้มั่นใจในเรื่อง Generalization เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ผู้อ่านบทความวิจัยนี้ควรตระหนักในปัญหาดังกล่าวและใช้ผลการวิจัยอย่างระมัดระวัง

REFERENCES

- Adel, C., Hussain, M. M., Mohamed, E. K., & Basuony, M. A. (2019). Is corporate governance relevant to the quality of corporate social responsibility disclosure in large European companies?. *International Journal of Accounting & Information Management*, 27(2), 301–332.
- Adelopo, I. (2011). Voluntary disclosure practices amongst listed companies in Nigeria. *Advances in Accounting*, 27(2), 338–345.
- Adnan, S. M., Hay, D., & van Staden, C. J. (2018). The influence of culture and corporate governance on corporate social responsibility disclosure: A cross country analysis. *Journal of Cleaner Production*, 198, 820–832.
- Aerts, W., & Cormier, D. (2009). Media legitimacy and corporate environmental communication. *Accounting, Organizations and Society*, 34(1), 1–27.
- Ahmed Haji, A. (2013). Corporate social responsibility disclosures over time: Evidence from Malaysia. *Managerial Auditing Journal*, 28(7), 647–676.
- Allen, A., & Sanders, G. (2009). The effect of governmental accounting standards board statement 34 on municipal audit fees. *Research in Governmental and Nonprofit Accounting*, 12, 215–232.
- Ananzeh, H. (2022). Corporate governance and the quality of CSR disclosure: Lessons from an emerging economy. *Society and Business Review*, 17(2), 280–306.
- Andrikopoulos, A., & Krikiani, N. (2013). Environmental disclosure and financial characteristics of the firm: The case of Denmark. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 20(1), 55–64.
- Aridsson, S. (2010). Communication of corporate social responsibility: A study of the views of management teams in large companies. *Journal of Business Ethics*, 96(3), 339–354.
- Baalouch, F., Ayadi, S. D., & Hussainey, K. (2019). A study of the determinants of environmental disclosure quality: Evidence from French listed companies. *Journal of Management and Governance*, 23, 939–971.
- Barros, C. P., Boubaker, S., & Hamrouni, A. (2013). Corporate governance and voluntary disclosure in France. *Journal of Applied Business Research (JABR)*, 29(2), 561–578.
- Braam, G. J., de Weerd, L. U., Hauck, M., & Huijbregts, M. A. (2016). Determinants of corporate environmental reporting: The importance of environmental performance and assurance. *Journal of Cleaner Production*, 129, 724–734.

- Bradford, M., Earp, J. B., Showalter, D. S., & Williams, P. F. (2017). Corporate sustainability reporting and stakeholder concerns: Is there a disconnect?. *Accounting Horizons*, 31(1), 83–102.
- Campbell, D. (2004). A longitudinal and cross-sectional analysis of environmental disclosure in UK companies—a research note. *The British Accounting Review*, 36(1), 107–117.
- Campbell, D., Moore, G., & Shrives, P. (2006). Cross-sectional effects in community disclosure. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 19(1), 96–114.
- Chan, M. C., Watson, J., & Woodliff, D. (2014). Corporate governance quality and CSR disclosures. *Journal of Business Ethics*, 125, 59–73.
- Cho, C. H., & Patten, D. M. (2007). The role of environmental disclosures as tools of legitimacy: a research note. *Accounting, Organizations and Society*, 32(7), 639–647.
- Chong, S., Narayan, A. K., & Ali, I. (2019). Photographs depicting CSR: Captured reality or creative illusion?. *Pacific Accounting Review*, 31(3), 313–335.
- Chongruksut, W. (2015). Factors influencing corporate social responsibility disclosure in Thailand. *Kasetsart Journal of Social Sciences*, 36(2), 230–243.
- Clarkson, P. M., Li, Y., Richardson, G. D., & Vasvari, F. P. (2008). Revisiting the relation between environmental performance and environmental disclosure: An empirical analysis. *Accounting, Organizations and Society*, 33, 303–327.
- Coffie, W., Bedi, I., & Amidu, M. (2018). The effects of audit quality on the costs of capital of firms in Ghana. *Journal of Financial Reporting and Accounting*, 16(4), 639–659.
- Cormier, D., Aerts, W., Ledoux, M., & Magnan, M. (2010). Web-based disclosure about value creation processes: A monitoring perspective. *Abacus*, 46(3), 320–347.
- Cormier, D., & Magnan, M. (2015). The economic relevance of environmental disclosure and its impact on corporate legitimacy: An empirical investigation. *Business Strategy and the Environment*, 24(6), 431–450.
- Cormier, D., Magnan, M., & Van Velthoven, B. (2005). Environmental disclosure quality in large German companies: Economic incentives, public pressures or institutional conditions?. *European Accounting Review*, 14(1), 3–39.
- Cucari, N., Esposito De Falco, S., & Orlando, B. (2018). Diversity of board of directors and environmental social governance: Evidence from Italian listed companies. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 25(3), 250–266.
- Dalla Via, N., & Perego, P. (2018). Determinants of conflict minerals disclosure under the Dodd–Frank Act. *Business Strategy and the Environment*, 27(6), 773–788.
- Danastas, L., & Gadenne, D. (2006). Social and environmental NGOs as users of corporate social disclosure. *Journal of Environmental Assessment Policy and Management*, 8(1), 85–102.

- Deegan, C. (2002). The legitimising effect of social and environmental disclosures – a theoretical foundation. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 15(3), 282–311.
- Fahad, P., & Rahman, P. M. (2020). Impact of corporate governance on CSR disclosure. *International Journal of Disclosure and Governance*, 17(2–3), 155–167.
- Fallah, M. A., & Mojarrad, F. (2018). Corporate governance effects on corporate social responsibility disclosure: Empirical evidence from heavy-pollution industries in Iran. *Social Responsibility Journal*, 15(2), 208–225.
- Fatma, H., & Chouaibi, J. (2021). Corporate governance and CSR disclosure: Evidence from European financial institutions. *International Journal of Disclosure and Governance*, 1–16.
- Gray, R., Javad, M., Power, D. M., & Sinclair, C. D. (2001). Social and environmental disclosure and corporate characteristics: A research note and extension. *Journal of Business Finance & Accounting*, 28(3–4), 327–356.
- Gujarati, D.N., & Porter, D. (2009). *Basic Econometrics*, Mc Graw-Hill, New York.
- Guthrie, J., Petty, R., & Ricceri, F. (2006). The voluntary reporting of intellectual capital: Comparing evidence from Hong Kong and Australia. *Journal of Intellectual Capital*, 7(2), 254–271. <https://doi.org/10.1108/14691930610661890>
- Haniffa, R. M., & Cooke, T. E. (2005). The impact of culture and governance on corporate social reporting. *Journal of Accounting and Public Policy*, 24(5), 391–430.
- Ho, S. S., & Wong, K. S. (2001). A study of the relationship between corporate governance structures and the extent of voluntary disclosure. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 10(2), 139–156.
- Husted, B. W., & de Sousa-Filho, J. M. (2019). Board structure and environmental, social, and governance disclosure in Latin America. *Journal of Business Research*, 102, 220–227.
- Issarawornrawanich, P., & Wuttichindanon, S. (2019). Corporate social responsibility practices and disclosures in Thailand. *Social Responsibility Journal*, 15(3), 318–332.
- Jensen, M. C., & Meckling, W. H. (1976). Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and ownership structure. *Journal of Financial Economics*, 3(4), 305–360.
- Kaewhanam, K., Sutthachai, S., & Likitwongkajon, N. (2017). The relationship between corporate governance scored by Thai institute of directors and corporate performance among Thai Listed Companies. *WMS Journal of Management*, 6(1), 44–53.
- Kaymak, T., & Bektas, E. (2017). Corporate social responsibility and governance: Information disclosure in multinational corporations. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 24(6), 555–569.

- Khairreddine, H., Salhi, B., Aljabr, J., & Jarboui, A. (2020). Impact of board characteristics on governance, environmental and ethical disclosure. *Society and Business Review*, 15(3), 273–295.
- Khan, A., Muttakin, M. B., & Siddiqui, J. (2013). Corporate governance and corporate social responsibility disclosures: Evidence from an emerging economy. *Journal of Business Ethics*, 114, 207–223.
- Khan, M., Hassan, A., Harrison, C. & Tarbert, H. (2020). CSR reporting: A review of research and agenda for future research. *Management Research Review*, 43(11), 1395–1419.
- Kittiwangchai, M. T., & Yorabil, O. (2020). *The association of corporate governance with firm performance and firm value growth of the listed companies on the Stock Exchange of Thailand (SET100)* (Doctoral dissertation, Thammasat University).
- Kuo, L., & Yi-Ju Chen, V. (2013). Is environmental disclosure an effective strategy on establishment of environmental legitimacy for organization?. *Management Decision*, 51(7), 1462–1487.
- Li, J., Mangena, M., & Pike, R. (2012). The effect of audit committee characteristics on intellectual capital disclosure. *The British Accounting Review*, 44(2), 98–110.
- Loh, C.M., Deegan, C., & Inglis, R. (2015). The changing trends of corporate social and environmental disclosure within the Australian gambling industry. *Accounting & Finance*, 55(3), 783–823.
- Luo, L. (2019). The influence of institutional contexts on the relationship between voluntary carbon disclosure and carbon emission performance. *Accounting & Finance*, 59(2), 1235–1264.
- Madi, H. K., Ishak, Z., & Manaf, N. A. A. (2014). The impact of audit committee characteristics on corporate voluntary disclosure. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 164, 486–492.
- Man, C. K. (2017). *A Succinct Survey of Disclosure Quality Measurements*. Retrieved from SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3031472> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3031472>.
- Moerman, L., & van Der Laan, S. (2005). Social reporting in the tobacco industry: All smoke and mirrors?. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 18(3), 374–389.
- Orazalin, N., & Mahmood, M. (2018). Economic, environmental, and social performance indicators of sustainability reporting: Evidence from the Russian oil and gas industry. *Energy Policy*, 121, 70–79.
- Parkatt, G., Pamornmast, C., & Thavikitikul, Y. (2022). Economic and financial factors as predictor factors of stock returns of listed companies in the sSET index in the Stock Exchange of Thailand. *Rajapark Journal*, 16(49), 146–163.
- Reverte, C. (2009). Determinants of corporate social responsibility disclosure ratings by Spanish listed firms. *Journal of Business Ethics*, 88, 351–366.
- Rupley, K.H., Brown, D., & Marshall, R.S. (2012). Governance, media and the quality of environmental disclosure. *Journal of Accounting and Public Policy*, 31(6), 610–640.

- Said, R., Hj Zainuddin, Y., & Haron, H. (2009). The relationship between corporate social responsibility disclosure and corporate governance characteristics in Malaysian public listed companies. *Social Responsibility Journal*, 5(2), 212–226.
- Saleh, M., Zulkifli, N., & Muhamad, R. (2010). Corporate social responsibility disclosure and its relation on institutional ownership: Evidence from public listed companies in Malaysia. *Managerial Auditing Journal*, 25(6), 591–613.
- Samaha, K., Khlif, H., & Hussainey, K. (2015). The impact of board and audit committee characteristics on voluntary disclosure: A meta-analysis. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 24, 13–28.
- Securities Exchange Commission (SEC) of Thailand (2004). *Director's Handbook No. 1*. Securities Exchange Commission of Thailand, Thailand. Retrieved from <https://publish.sec.or.th/nrs/499a5.pdf>, dated 10 November 2023.
- Stanny, E., & Ely, K. (2008). Corporate environmental disclosures about the effects of climate change. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 15(6), 338–348.
- Stock Exchange of Thailand (SET) (2023). SET Note. Stock Exchange of Thailand, 14. Retrieved from <https://storage.googleapis.com/sg-prd-set-mis-cms/common/research/1311.pdf>, dated 10 November 2023.
- Song, J., & Windram, B. (2004). Benchmarking audit committee effectiveness in financial reporting. *International Journal of Auditing*, 8(3), 195–205.
- Suttipun, M. (2021). The influence of board composition on environmental, social and governance (ESG) disclosure of Thai listed companies. *International Journal of Disclosure and Governance*, 18(4), 391–402.
- Tarigan, B., Pramono, A. J., Rusmin, R., & Astami, E. W. (2022). The impact of ownership structure and audit quality on carbon emission disclosure: An empirical study from Indonesia. *The Journal of Asian Finance, Economics and Business*, 9(4), 251–259.
- Tilling, M. V., & Tilt, C. A. (2010). The edge of legitimacy: Voluntary social and environmental reporting in Rothmans' 1956–1999 annual reports. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 23(1), 55–81.
- Uddin, S., & Choudhury, J. (2008). Rationality, traditionalism and the state of corporate governance mechanisms: Illustrations from a less-developed country. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 21(7), 1026–1051.
- van der Laan Smith, J., Adhikari, A., & Tondkar, R. H. (2005). Exploring differences in social disclosures internationally: A stakeholder perspective. *Journal of Accounting and Public Policy*, 24(2), 123–151.
- Wuttichindanon, S. (2017). Corporate social responsibility disclosure—choices of report and its determinants: Empirical evidence from firms listed on the Stock Exchange of Thailand. *Kasetsart Journal of Social Sciences*, 38(2), 156–162.

- Yekini, K.C., Adelopo, I., & Adegbite, E. (2017). The impact of community expectations on corporate community involvement disclosures in the UK. *Accounting Forum*, 41(3), 234–252.
- Yekini, K.C., Adelopo, I., Andrikopoulos, P., & Yekini, S. (2015). Impact of board independence on the quality of community disclosures in annual reports. *Accounting Forum*, 39(4), 249–267.
- Yusoff, H., Jamal, A. D. A., & Darus, F. (2016). Corporate governance and corporate social responsibility disclosures: An emphasis on the CSR key dimensions. *Journal of Accounting and Auditing: Research and Practice*, 3(5), 1–14.
- Zaman, R., Farooq, M. B., Khalid, F., & Mahmood, Z. (2021). Examining the extent of and determinants for sustainability assurance quality: The role of audit committees. *Business Strategy and the Environment*, 30(7), 2887–2906.

Appendix A

จำนวนรายการข้อมูลแยกตามกลุ่มข้อมูลและโครงสร้างคะแนนคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูล CSR

ด้าน/หัวข้อ	รายการ	คะแนน	ด้าน/หัวข้อ	รายการ	คะแนน
ด้านสิ่งแวดล้อม:					
วัตถุดิบ	3	9	มลพิษ	7	21
พลังงาน	5	15	น้ำทิ้งและของเสีย	5	15
น้ำ	5	15	การปฏิบัติตามข้อบังคับด้านสิ่งแวดล้อม	1	3
การจัดการชีวภาพ	4	12	การประเมินด้านสิ่งแวดล้อมของซัพพลายเออร์	2	6
รวมรายการด้านสิ่งแวดล้อม				32	96
ด้านสังคม:					
การจ้างงาน	3	9	สิทธิชนพื้นเมือง	1	3
การปฏิบัติเกี่ยวกับแรงงาน	1	3	สิทธิมนุษยชน	3	9
สุขอนามัยและความปลอดภัย	10	30	การปฏิบัติต่อชุมชน	2	6
การฝึกอบรมและการศึกษา	3	9	การประเมินด้านสังคมของซัพพลายเออร์	2	6
ความหลากหลายและความเท่าเทียม	2	6	นโยบายสาธารณะ	1	3
ความเสมอภาค	1	3	การดูแลสุขภาพของผู้บริโภค	2	6
การมีเสรีภาพ	1	3	การตลาดและฉลากสินค้า	3	9
การใช้แรงงานเด็ก	1	3	นโยบายความเป็นส่วนตัวของลูกค้า	1	3
แรงงานภาคบังคับ	1	3	การปฏิบัติตามข้อบังคับด้านสังคม	1	3
การรักษาความปลอดภัย	1	3			
รวมรายการด้านสังคม				40	120
คะแนนรวม				72	216

